

6. Павлов И. Д. Динамическая стереотипия головного мозга. Физиология нервной системы. В 6т. М., 1952. Т. 4. С. 357.
7. Иванов А. Н. Современные проблемы предъявления для опознания и пути их решения. / Известия Саратовского университета. Саратов., 2007. С. 75-79.

Рожик Євген Миколайович

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики

НАСЛІДКИ ЗЛОЧИНУ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Сьогодні Україна є державою яка здійснює потужний розвиток всіх існуючих інститутів, який безумовно пов'язаний із процесом реформування. Перетворення існуючих формацій, окрім позитивних результатів, призводить до появи деяких небажаних наслідків, які є природними збитками процесу розвитку. Так, наразі Україна стикається із значним зростанням рівня злочинності, що у свою чергу детермінує потребу в удосконаленні системи розслідування кримінальних правопорушень.

Реалізація вказаної вище задачі покладається на плечі, зокрема, науки криміналістики, оскільки одним з головних завдань криміналістики є розробка ефективних техніко-криміналістичних засобів, тактичних прийомів і методичних рекомендацій по збиранню, дослідженню та використанню доказів з метою швидкого, повного та об'єктивного розкриття і розслідування злочинів [1, с. 107].

Слід зазначити, що суттєвим аспектом розслідування є пізнавальна діяльність, яка здійснюється слідчим з метою розкриття злочинів, виявлення обставин, що сприяли їх вчиненню, та усунення останніх, тобто системна інформаційно-пізнавальна діяльність [2, с. 212]. Однак, постає питання, що саме є об'єктом дослідження слідчого в процесі пізнання кримінального правопорушення.

Так, В. В. Клочков і В. О. Образцов вказують на те, що злочин є різновидом або специфічним видом людської діяльності і являє собою процес взаємодії злочинця і навколишнього середовища, що породжує зміни, які мають значення для встановлення істини з кримінальної справи [3, с. 45]. Вбачається, що на первинному етапі розслідування слідчий стикається саме зі змінами, які були спричинені злочинним діянням. Таким чином, важлива особли-

вість пізнавальної діяльності в кримінальному провадженні полягає в тому, що її об'єктом виступають конкретні факти минулого і теперішнього, які зазвичай не мають безпосередніх аналогів в об'єктивній дійсності, зокрема, і серед інших кримінальних проваджень, навіть з тим же складом злочину, за участю тих же самих суб'єктів [4, с. 2–3]. Більш того, при розслідуванні будь-якого злочину, пізнання події здійснюється у ретроспективній хронології, тобто від тих змін, які були спричинені злочинним діянням, до самого діяння, яке мало місце у минулому. Таким чином, можна говорити про те, що в процесі розслідування слідчий має справу не з самим злочином, а зокрема, з тими наслідками які були їм спричинені, тобто змінами, які настають у зовнішньому світі, після реалізації злочинного діяння.

Відповідно до етимологічного значення термін «наслідок» вказує на те, що «слідє», виходить, випливає з чого-небудь. Також, слід зазначити, що слово наслідок співвідноситься із словом причина і в цьому значенні виступає як термін у філософії, логіці, математиці: «Причиною є те, що передє, а наслідком те, що постійно за ним сліде...». Таким чином, можна говорити про те, що наслідок вживається у формі констатації результату, що був отриманий при наявності певної причини.

Однак, не дивлячи на фактичну форму результату у вигляді наслідків, слід розрізнати значення понять наслідки злочину та злочинний результат. Так, С.В. Землюков вказує на те, що злочинний результат — це соціально шкідлива зміна об'єкта, що охороняється законом, яка була спричинена цілеспрямованим впливом особи або опосередковано настала від такого впливу [5, с. 24]. В свою чергу наслідки злочину, це зміни форми та змісту об'єктів матеріального середовища, а також інформаційного змісту об'єкту накопичення даних.

Р.С. Белкін вказував на те, що зміни в середовищі є відображенням події, завдяки яким можна судити про подію злочину [6, с. 9]. Сутність відображення в неорганічній природі полягає в здатності будь-якої речі продуціювати зміни, сліди, що знаходяться у відповідності (чи подібності) з річчю, що впливає на них і відтворює якісні і кількісні відносини і структури по ланцюгах причинно-наслідкових зв'язків [7; 8]. Також, відображення формується в свідомості особи, щодо події, очевидцем якої вона була, у вигляді інформаційних образних сигналів. Таким чином, можна говорити про те, що наслідки злочину знаходять своє відображення у слідах злочину, як матеріальних так і ідеальних.

Важливе значення також має розмежування поняття наслідки злочину в кримінально-правовому та криміналістичному розумінні.

Так, наприклад Н.І. Коржанський вказує на те, що наслідки злочину — це противоправна зміна суспільних відносин, що полягає в повному або частковому, тимчасовому або постійному

утрудненні або ліквідації можливості здійснення суб'єктом відношень своїх інтересів [9, с. 162].

Н.Ф. Кузнецов зазначає, що наслідки злочину являють собою шкідливі зміни в об'єктах, що охороняються кримінальним законом, які були спричиненні дією або бездіяльністю [10, с. 121].

З наведеного вище вбачається, що кримінально-правова наука концентрує свою увагу саме на правах та інтересах суб'єкта, які під впливом злочинних дій змінюють свій первинний стан та лімітують особу, щодо їх використання. Слід зазначити, що для потреб криміналістики більш важливе значення саме зміна об'єктів, як носіїв інформації що були спричиненні злочинними діями, як джерело інформації про подію злочину. Оскільки, як слушно зазначив В.В. Тіщенко, розслідування як процес пізнання має визначеного адресата — суд, що остаточно оцінює законність ходу розслідування, вірогідність, об'єктивність, повноту його результатів [2, с. 213]. Таким чином, криміналістика концентрує увагу на наслідках злочину як джерела доказової інформації з метою ефективного та оперативного використання отриманих даних для розслідування кримінальних правопорушень.

Список використаної літератури:

1. Теоретичні та практичні проблеми забезпечення ефективності досудового провадження / [В. В. Тіщенко, Ю. П. Аленін, О. П. Вашук та ін.]. // Наукові праці НУ ОЮА. — 2015. — № 17. — С. 106–158.
2. Тіщенко В. В. Особливості пізнавальної діяльності в розслідуванні злочинів / В. В. Тіщенко. // Актуальні проблеми держави і права. — 2003. — № 21. — С. 211–216.
3. Ключков В. В., Образцов В. А. Преступление как объект криминалистического познания / / Вопросы борьбы с преступностью. — М., 1985. — Вып. 42. — С. 44–54.
4. Халупенко Д.М. Сутність пізнавальної діяльності слідчого й прокурора в досудовому розслідуванні / Д.М. Халупенко // Часопис академії адвокатури України. — 2013. — № 20. — С. 1–4 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://e-pub.aau.edu.ua/index.php/chasopys/article/view/729/733>
5. Землюков С.В. Уголовно-правовые проблемы преступного вреда. — Новосибирск. — 1991. — 224 с.
6. Белкин Р.С. Ленинская теория отражения и методологические проблемы советской криминалистики / Белкин Р.С. — М.: изд-во ВШ МВД СССР, 1970. — 130 с.
7. Лекторский В. А. Теория познания / / Философский энциклопедический словарь. — 2-е изд. — М., 1989. — 751 с.
8. Тьютин В. С. Отражение, системы, кибернетика. — М.: Наука, 1972. — 256 с.
9. Коржанский Н.И. Объект и предмет уголовно-правовой охраны. — М., 1980. — 248 с.
10. Курс уголовного права. Общая часть / под. ред. Н.Ф. Кузнецовой, И.М. Тяжковой. — М., 2002. — 464 с.